

Kuuluisa Rooseveltin maja remontoidaan Napapiirillä

19.11.2020 0.00

Rovaniemen kaupunki remontoii historiallisen maamerkkinsä Napapiirillä. Reilussa viikossa vuonna 1950 urakoitu "Napapiirin Maja" valmistui presidentti Franklin Rooseveltin rouvan vierailun kunniaksi.

Joulupukin Pajakylyn ensimmäinen rakennus on tänä kesänä purettu siten, että alkuperäisestä on vain runko jäljellä. Kaavassa suojeltu maja avataan täysin remontoituna elokuun aikana.

Vanha Napapiirin maja eli ns. Rooseveltin maja pystytettiin Napapiirille sen kunniaksi, että ihmisoikeusaktivisti ja vuonna 1945 kuolleen Yhdysvaltain presidentin **Franklin Rooseveltin** leski **Eleanor Roosevelt** vieraili Rovaniemen Napapiirillä kesällä 1950.

Tapaus oli tärkeä Rovaniemen matkailun kannalta. Majasta tuli ensimmäinen vetonaula, joka sai yhä useamman vieraan pysähtymään napapiirillä sekä ostamaan matkamuuistoja ja lähettämään tervehdyksensä napapiirin erikoisleimatulla postikortilla. Rouva Roosevelt oli ensimmäinen, joka sai erikoisleiman korttiinsa, jonka hän lähetti silloiselle Yhdysvaltain presidentille **Harry S. Trumanille**.

Maja rakennettiin viikossa urakalla Ounasjoen uitosta nostetuista hirsistä. Takka on tyyppillistä **Ferdinand Salokankaan** muotokieltä. Rakennus on suojeltu asemakaavassa.

"Työ aloitettiin aamulla klo 6 ja jatkettiin yöhön klo 24. Miehet asuivat lähellä työmaata teltassa ja olihan työmaalla Kemiyhtiön kokki, joka keitti ruokaa ja kahvia, jotka melkein seisaaltaan syötiin ja juotiin. Ei ollut pidempiä ruoka- tai kahvitaukoja", näin muistelee rakentamisesta vastannut rakennusmestari **Yrjö Kamunen**, jonka tytär on toimittanut muisteluksen Lapin Maakuntamuseolle.

Kamunen on kirjoittanut eläväisen muisteluksen majan rakentamisesta muistikirjaansa.

**Ensimmäinen
Napapiirin maja -
aloitushistoriaa**

Oli torstaita vasten yö 1.6.1950 klo 03. Puhelin soi ja metsäpäällikkö Sundqvist soitti Pohjanhovista, että heillä on ollut kokous ohjelman järjestämisestä. Kun rouva Roosevelt saapuu runsaan viikon kuluttua Rovaniemelle.

Asia oli seuraava: minun oli tultava aamulla klo 8 hänen puheille, jolloin selvitellään asia tarkemmin. Aamulla olin täsmälleen klo 8 hänen luonaan ja asia oli seuraava. Edellisenä iltana he olivat päättäneet, että Rouva E. Rooseveltin kunniaksi rakennetaan Napapiirille "Maja", johon hänen ensimmäiseksi tuodaan lentokentältä.

Kaupunginjohtaja Karjalainen ja metsänhoitaja Rautela antavat tontin sopivasta paikasta ja arkkitehti Satokangas piirtää tulevan majan rak. piirustuksen.

Minun tehtävä oli järjestää heti puutavaran (hirsien) otto Kemijoesta, saa ottaa Kemiyhtiön ja Veitsiluoto puita. Sitten hänen mielestään minun pitäisi järjestää kolme kirvesmiesporukkaa, jotka alkaisivat hirsityöt heti sunnuntaina ja tekisivät kolmessa vuorossa, että seuraavana sunnuntaina maja olisi valmis.

Mielestäni pidin kolmea porukkaa liian hankalana ja ehdotin, että eiköhän olisi kahdella yritettävä. Sundqvist hyväksyi asian pääasia olisi, että maja olisi viikossa valmis.

Hirsien (eli tukkien) nosto joesta alkoi lauantaiaamuna, samoin ajo paikalle sillä tontti oli onnistuttu antamaan perjantaina. Sitten rakennusporukka.

Kun keskustelin porukan kanssa jota pidin parhaana olivat he sitä mieltä, ettei tule mitään jos on monta porukkaa. He ottavat työn ja yrittävät parhaansa 16-18 tuntia vuorokaudessa.

**Niin se urakka
sovittiin ja se oli
120.000 markkaa.**

Kirvesmiesporukka oli seuraava: Verronen Väinö, Kamunen Janne, Laatikka Lauri, Vähäsarja Paavo, Härö Joona ja lopussa Härö Kusti muutamana päivänä. Muurari Viertola Matti, Apumiehenä ja kaivon kaivajana Leppänen ja hänen vävypoikansa.

Perjantaina oli arkkitehti Salokangas piirtänyt majan ja niinhän siellä työmaalla lauantaina kaivettiin pilarimontut ja sunnuntaina laudoitettiin ja valettiin pilarit. Maanantaina alettiin itse rakennusta hakata sivussa ja jo tiistaina nostettiin pilarien päälle ja rakentaminen jatkui lopullisella paikalla. Silloin ei vielä ollut minkäänlaisia koneita – ei poraa, ei moottorisahoja. Kaikki tehtiin kirveillä ja käsisahoilla.

Työ aloitettiin aamulla klo 6.00 ja jatkui yöhön klo 24.00. Miehet asuivat lähellä työmaata teltassa ja olihan työmaalla Kemi-yhtiön kokki, joka keitti ruokaa ja kahvia, jotka melkein seisaaltaan syötiin ja juotiin. Ei ollut pidempiä ruoka- eikä kahvitaukoja.

Työmaalla kävivät päivittäin tietysti Sundqvist ja Karjalainen, samoin useinta kertoja Maaherra Hannula. Karjalainen erikoisesti kannusti rakennusmiehiä, että mikä rakennus tulee valmiiksi ajallaan rak. miesten nimet tulevat kaiverretuksi majan seinään, ja sama lupaus jatkui kai joka päivä.

Torstaina kun maja alkoi olla tasokerrassa tuli muurari ja alkoi muurata avotakkaa oman suunnitelmansa mukaan ja niin oli perjantaina valmis. Lauantaina saapui tavallisen työporukan lisäksi kaupungin siivousporukka. Alue kun oli ollut luonnontilassa olevaa kangasmaata, hiukan kanervaakin. Kun siinä oli viikko kuorittu puita, hirret hakattu varauksella sun muuta roinaa, niin kylläpä siinä olikin puhdistamista. Kirvesmiehet tekivät kumminkin töitä jatkuvasti, elleivätpä olleet sunnuntaita vasten nukkuneet yhtään vaan työ jatkui vuorotta. Sunnuntaina jo siivoojat veivät roskan tai lastun sitä mukaan, kun se ilmestyi.

Niin se maja sitten valmistui, että kun Rouva E. Rooseveltin kone laskeutui lentokentällä, työporukka siirtyi majapaikkaansa telttaan ja pian arvokas vierasjoukko Maaherra Hannulan ja kaupunginjohtaja Karjalaisen johdolla saapui avaamaan "Napapiirin Majaa". Majaa varten oli järjestetty vieraskirja, johon vieraat kirjoittivat nimensä. Samoin oli perustettu Napapiirin Postiaseman leimasin, jolla leimattiin 1. päivän leimalla postia.

Majan harjakaiset pidettiin Pohjanhovissa heti maanantai-iltana, jossa oli paikalla Karjalainen, Sudqvist, Rautela ja tietysti koko rakennusporukka. Harjakaisissa tarjottiin hyvää ruokaa ja juomaa ja juhla kesti aina klo 04 aamulla.

Tilinjako (pieni episodi)

Väinö Verrosen olivat miehet valtuuttaneet nostamaan urakkasumman 120.000,- kaupungin kassasta. Tiistai-aamuna Verronen oli käynyt nostamassa rahat, mutta sitten olikin päättänyt, että käypä samalla ostamassa pullon "pitkäripaisesta". Verronen oli hiukan viinaan menevä, että kun hän otti, hän tarjoili kavereillekin, tunteuttomille. Pian sakki isoni ja ties miten olisi käynyt, ellei eräs porukan tuttava olisi huomannut ja mennyt kiireesti kertomaan toisille rakennusporukkaan kuuluville. Niinhän nämät löysivät ajoissa juhlijat ja rahatkin oli vielä suurin piirtein tallessa. Oli muuten varmaa, että mikäli tätä rahallista väliintulijaa ei olisi ollut, ei rahoja muutaman tunnin kuluttua olisi paljoakaan löytynyt, sillä jo silloin oli Rovaniemellä oli niin monenlaista "viheltäjää".

**Muisteluksen kirjoitti rakennusmestari Yrjö Kamunen
(Lapin Maakuntamuseo)**

